

Κατάλογος Συμμετεχόντων

Βλιάμος Σ. – Καθηγητής Τμήματος Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης Πανεπιστημίου Αθηνών, π. Γεν. Γραμματέας Υπουργείου Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας

Γιαννίδης Ι. – Πρόεδρος Νομικού Τμήματος Πανεπιστημίου Αθηνών, Αν. Καθηγητής Νομικής

Γιαννόπουλος Α. – Βουλευτής Ν.Δ., τ. Υφυπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Αν. Καθηγητής Χειρουργικής Πανεπιστημίου Αθηνών

Γολεμάτης Β. – Ομότιμος Καθηγητής Χειρουργικής Πανεπιστημίου Αθηνών

Γρηγοράκος Λ. – Βουλευτής ΠΑ.ΣΟ.Κ., Αν. Καθηγητής Εντατικής Θεραπείας Πανεπιστημίου Αθηνών

Θηραΐος Ε. – Ειδικός Γραμματέας Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών

Ιατρού Χ. – Πρόεδρος Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών

Καραγκούνης Μ. – Οικονομολόγος Υγείας

Καράκωστας Ι. – Αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθηγητής Νομικής και Αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Αθηνών

Κεραμάρης Ν.Χ. – Πρόεδρος Εταιρείας Νέων Ιατρών & Επιστημόνων Υγείας

Κοσιώνης Π. – τ. Βουλευτής ΚΚΕ, Ιατρός

Κρεμαλής Κ. – Καθηγητής Νομικής Πανεπιστημίου Αθηνών

Λεβέντης Α. – Βουλευτής Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, Νευροχειρουργός

Λιόνης Χ. – Αν. Καθηγητής Κοινωνικής & Οικογενειακής Ιατρικής Πανεπιστημίου Κρήτης

Μαγκίνα Α. – Γενική Γραμματέας Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών

Παπαβασιλείου Α. – Καθηγητής Βιολογικής Χημείας Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Πετρίκκος Γ. – Αν. Καθηγητής Παθολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Σκουτέλης Α. – Αντιπρόεδρος Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών

Σουλιώτης Κ. – Διδάκτωρ Πολιτικών και Οικονομικών Υγείας

Σταθόπουλος Μ. – Ομότιμος Καθηγητής Νομικής Πανεπιστημίου Αθηνών, π. Υπουργός Δικαιοσύνης

Στεφανάδης Χ. – Πρόεδρος Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθηγητής Καρδιολογίας

Φουντεδάκη Κ. – Επικ. Καθηγήτρια Νομικής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Φυτράκης Ε. – Διδάκτωρ Νομικής, Ειδικός Επιστήμονας στον «Συνήγορο του Πολίτη»

Πληροφορίες:

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ, Μαιάνδρου 23, 11528 Αθήνα

Τηλ.: 210 7211845, fax: 210 7215082

site: www.mednet.gr, email: vpapag@mednet.gr

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
Επιτροπή Εκπαίδευσης και Έρευνας

Με τη συνεργασία:

- Εταιρείας Νέων Ιατρών και Επιστημόνων Υγείας
- Ιδρύματος Ελληνικής Ιατρικής Βιβλιοθήκης-Κέντρο Ιατρικής Τεκμηρίωσης

Υπό την αιγίδα:

- Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Ιατρικής Σχολής και Νομικού Τμήματος Πανεπιστημίου Αθηνών

Διοργανώνουν Ημερίδα με Θέμα:

ΙΑΤΡΙΚΑ ΛΑΘΗ

Νομικές, Ηθικές, Κοινωνικές
και Οικονομικές Διαστάσεις

Αμφιθέατρο Θ. Καρατζά, Μέγαρο Εθνικής Τραπέζης (Αιόλου & Σοφοκλέους)

ΑΘΗΝΑ, Σάββατο 8 Δεκεμβρίου 2007

ώρα: 9.15 - 16.00

Χορηγία:

NOMIKH BIBLIOΘΗKH AEBE

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πριν από μερικά χρόνια η ενασχόληση με το Ιατρικό Δίκαιο φαινόταν άνευ αντικειμένου, μιας και η οποιαδήποτε δυσμενής εξέλιξη ενός περιστατικού θα μπορούσε πειστικά να αποδοθεί στην ίδια τη φύση της ασθένειας και στα ποσοστά επιπλοκών που διεθνώς υπάρχουν και όχι σε ανθρώπινο λάθος ή ιατρική αμέλεια. Σήμερα το πρόβλημα των ιατρικών λαθών γιγαντώνεται καθημερινά. Η ενασχόληση των κεντρικών δελητίων ειδήσεων των τηλεοπτικών σταθμών με καταγγελίες (άλλοτε δίκαιες και άλλοτε όχι) για πιθανά ιατρικά λάθη αποτελεί πλέον συνηθισμένο φαινόμενο στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα. Βέβαια η έλλειψη αντικειμενικών στατιστικών στοιχείων προερχόμενων από το ελληνικό σύστημα υγείας δεν μας επιτρέπει να σχηματίσουμε μια πραγματική εικόνα των ιατρικών λαθών στην πατρίδα μας. Στις ΗΠΑ με βάση στοιχεία που δημοσιεύθηκαν σε μελέτη του 2000 οι θάνατοι που είναι πιθανόν να σχετίζονται με ιατρικά λάθη υπολογίζονται σε 44.000-98.000 ετησίως. Στην Αυστραλία σε μία μελέτη 14.000 ιατρικών φακέλων αποκαλύφθηκε ότι περίπου το 16,6 % των εισαγωγών σε νοσοκομεία οφειλόταν σε πιθανά ιατρικά λάθη.

Βέβαια πέρα από το τραγικό ανθρώπινο και κοινωνικό κόστος των ιατρικών λαθών δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε και το τεράστιο οικονομικό κόστος για τα συστήματα υγείας. Στις ΗΠΑ υπολογίζεται ότι περίπου 300.000 ανεπιθύμητες ενέργειες σε ασθενείς ετησίως μπορούν να αποδοθούν σε ιατρικά λάθη, γεγονός το οποίο προκαλεί οικονομική επιβάρυνση της τάξεως του 1 δισεκατομμυρίου στερηλίων ή του 1,5 δις δολαρίων τουλάχιστον. Αντίστοιχα στη Μεγ. Βρετανία το National Audit Office ανέφερε ότι οι απαιτήσεις που έχουν εγερθεί εναντίον του Εθνικού Συστήματος Υγείας (NHS) για αμέλειες και λάθη που σχετίζονται με την κλινική πρακτική (όχι διοικητικές ή οικονομικές φύσεως) αγγίζουν τα 3,9 δις στερηλίνες ή τα 5, 6 δις δολάρια.

Όλο αυτό το σχεδόν εφιαλτικό τοπίο δε μπορεί παρά να έχει αρνητικές συνέπειες στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας. Και τούτο προκαλεί την έντονη δυσαρέσκεια του κοινού από την ανεπαρκή λειτουργία των συστημάτων υγείας, η οποία αποτυπώνεται εντονότερα σε όλες τις μελέτες και δημοσκοπήσεις, ανάγοντας τα προβλήματα της υγείας σε μείζονα παράμετρο της περίφημης «καθημερινότητας» που ταλανίζει τον πολίτη της χώρας μας.

Η ανάγκη για άμεσες μεταρρυθμίσεις είναι εμφανής. Η ανάγκη για εκσυγχρονισμό του νομικού και θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των συστημάτων υγείας είναι προφανής. Οποιαδήποτε διοικητική και νομική παρέμβαση στο ζήτημα αυτό είναι καταδικασμένη σε αποτυχία, αν δεν γίνει αντιληπτό το μέγεθος του προβλήματος, αλλά και ο ρόλος, αλλά οπωσδήποτε κεντρικός ρόλος των υγειονομικών. Πώς όμως τούτο μπορεί να καταστεί δυνατό, όταν δεν υπάρχει αντικειμενική καταγραφή των ιατρικών λαθών; Πώς θα ενθαρρυνθούν οι γιατροί, οι νοσηλευτές, οι διοικητικοί να πάρουν να συγκαλύπτουν αναποτελεσματικές υγειονομικές πρακτικές στο όνομα μίας κακώς νοούμενης συνεκσιακής αλληλεγγύης; Χρειάζεται λοιπόν μία μεγάλη εκπαιδευτική προσπάθεια, η οποία θα μεταβάλλει τις στάσεις και τις συμπεριφορές των υγειονομικών στελεχών, ώστε να απενοχοποιηθούν την έννοια των ιατρικών λαθών από κάθε μορφή ηθικής μομφής και να συνειδητοποιήσουν ότι τα λάθη κατά την άσκηση της ιατρικής επιστήμης είναι αναπόφευκτα και μπορούν να περιοριστούν μόνο μετά από εντατική μελέτη, έγκαιρη ανίχνευση και εφαρμογή τεκμηριωμένων και βελτιστων πρακτικών.

Ας ελπίσουμε ότι η πρώτη αυτή εκδήλωση της Επιτροπής Έρευνας και Εκπαίδευσης της Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών να είναι και το πρώτο πεπραγμένο για μία νέα πολιτική θεώρηση των ιατρικών λαθών, η οποία να οδηγήσει σε μία αισθητή βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων στον πολίτη υπηρεσιών υγείας, αλλά και στη διαμόρφωση μίας υγιούς σχέσης μεταξύ της ιατρικής και της νομικής επιστήμης, των ΜΜΕ, αλλά κυρίως όρων αυτών με την κοινωνία.

Με τιμή
Χ. Ιατρού
Πρόεδρος Δ.Σ. Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Διοικητικό Συμβούλιο

Πρόεδρος: **Χ. Ιατρού**
Αντιπρόεδρος: **Α. Σκουτέλης**
Γενική Γραμματέας: **Α. Μαγκίνα**
Ειδικός Γραμματέας: **Ε. Θηραίος**
Ταμίας: **Μ. Πομώνη**
Μέλη: **Γ. Αθανασόπουλος, Γ. Κουράκης, Ι. Μελέτης, Α. Τσακρής**

Επιτροπή Εκπαίδευσης & Έρευνας

Επιστημονικό Συμβούλιο

Κ. Βαγιανός, Ε. Βογιατζάκης, Α. Γερμενής, Δ. Γεωργόπουλος, Χ. Γώγος, Δ. Θάνος, Κ. Καραγεωργίου, Γ. Κόλλιας, Ν. Ντόμπρος, Θ. Ξανάκης, Α. Παπαβασιλείου, Ά. Πεφάνης

Εκτελεστική Γραμματεία

Ν. Χ. Κεραμάρης, Α. Μπενέκου, Σ. Παπαγεωργίου, Ν. Παπανικολάου, Δ. Πύρρος, Μ. Σαμάρκος

Οργανωτική Γραμματεία Ημερίδας

Ι. Λέκκας, Ε. Λιάσκος, Π. Μάσουελ, Δ. Πυργάκης, Κ. Ρόκας, Κ. Σουλιώτης, Α. Τασούλης Π. Φλέσσας

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- 09.15 – 09.45:** Προσέλευση - Εγγραφές
- 09.45 – 10.10:** Χαιρετισμοί
- 10.10 – 10.30:** Εναρκτήρια ομιλία
Προεδρείο: **Χ. Ιατρού**
«Διαχρονική ανάλυση των ιατρικών λαθών: ιατρική και φιλοσοφία στην Αρχαία Ελληνική Ιατρική» – **Β. Γολεμάτης**
- 10.30 - 12.15:** 1^ο Στρογγυλό τραπέζι - Εισαγωγή στα ιατρικά λάθη
Προεδρείο: **Α. Σκουτέλης, Μ. Σταθόπουλος**
• Τα ιατρικά λάθη στην καθ' ημέρα ιατρική πράξη: επιδημιολογία και επιστημολογία – **Ν. Χ. Κεραμάρης**
• Οικονομικές θεωρίες περί λαθών και ιατρικά λάθη - **Σ. Βλιάμος**
• Το ιατρικό σφάλμα ως έννοια «κλειδί» για την αστική ευθύνη του γιατρού - **Κ. Φουντεδάκη**
• Κώδικας Ιατρικής Ηθικής & Δεοντολογίας και Ιατρικό Δίκαιο - **Ι. Καράκωστας**
Σχολιαστές: **Ε. Φυτράκης, Κ. Κρεμαλής**
- 12.15 – 13.00:** Διάλειμμα
- 13.00 – 14.45:** 2^ο Στρογγυλό τραπέζι – Ιατρικά λάθη και μεταρρυθμίσεις στα συστήματα υγείας
Προεδρείο: **Ι. Παννίδης, Χ. Στεφανάδης**
• Σύγχρονη εμπειρία στα συστήματα υγείας – **Κ. Σουλιώτης**
• Κατευθυντήριες οδηγίες, κλινικός έλεγχος (audit), ηλεκτρονικός φάκελος ως μέσο προτυποποίησης κλινικής φροντίδας και βελτίωσης της ποιότητας – **Χ. Λιονής**
• Ο ρόλος του γιατρού επιστήμονα στις νέες προκλήσεις – **Α. Παπαβασιλείου**
• Οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις των ιατρικών λαθών – **Μ. Καραγκούνης**
Σχολιαστές: **Γ. Πετρίκος, Ε. Θηραίος**
- 14.45 – 16.00:** Συμπεράσματα – Προτάσεις
Προεδρείο: **Χ. Ιατρού, Α. Μαγκίνα**
Σχολιαστές: **Α. Γιαννόπουλος, Λ. Γρηγοράκος, Π. Κοσιώνης, Α. Λεβέντης**